

Puuetega inimeste tööhõive: tööle naasmise strateegiad

infoleht

“Euroopa Liidu Nõukogu ... kutsub liikmesriike ja komisjoni üles ... jätkama jõupingutusi kõrvaldamaks tõkkesid, mis takistavad puuetega inimesi integreerumast tööturule ning seal osalemast ...”

Euroopa Ülemkogu resolutsioon puuetega inimeste tööhõive ja sotsiaalse integratsiooni edendamise kohta, 15. juuli 2003.

MILLINE on kontekst?

Töötuse ja töölt eemale jäämise põhjused võivad olla väga erinevad, kuid viimastel aastatel on selle nähtuse põhiliste teguritena täheldatud kroonilisi haigusi ja puudeid. Paljudki suundumused ja sotsiaalsed muutused, mille seas mängib tähtsat rolli ka Euroopa tööjõu vananemine, sunnivad pöörama üha enam tähelepanu meetmetele, mis tagaksid kroonilise haiguse ja puudega inimeste jätkuva tööga hõivatuse.

Kroonilise haigusega inimeste töölt eemalejäämine on keeruline teema, mida on suhteliselt raske mõista. Samas on paljudes liikmesriikides invaliidsustoetust saavate või terviseprobleemide tõttu pideva tööga mittehõivatud inimeste arv suurem kui muudel põhjustel mittetöötavate inimeste hulk.

Enamikel inimestel, kes lahkuvad töölt haiguse või puude tõttu, on need probleemid tekkinud tööelu jooksul. Vaatamata kasvavale murele ELi tasemel ja paljudes maades ka siseriiklikul tasemel, on teadmised erinevate kroonilise haiguse või puude all kannatavate inimeste tööhõives hoidmist soodustavate meetmete, mida võiks rakendada, ja nende efektiivsuse kohta siiski piiratud.

MILLEKS on käesolev uuring vajalik?

Töökohta peetakse sotsiaalse kaasatuse edendamise üheks põhiliseks keskkonnaks. Juurdepääsu tööhõivele seostatakse kõrgema sissetuleku, iseseisvuse, tervise, heaolu ja sotsiaalse võrgustikuga. Krooniline haigus või puue võib muuta inimese töölesaamise võimalusi ning see võib omakorda kaasa tuua kulutuste spiraalse ja plahvatusliku kasvu nii konkreetsele isikule ja tema perele kui ka töökohale ja ühiskonnale tervikuna.

Fondi puuetega inimeste tööhõive alase raporti peaeesmärk on täita olemasolev teadmiste tühimik ning edendada peamiste huvigruppide seas debatti sellel tähtsal teemal. Raport kirjeldab seitsmes liikmesriigis algatatud programme, mis toetavad kroonilisi haigusi põdevate inimeste tööhõivet. Raport pakub probleemi olemuse mõistmiseks välja uue mudeli, mis on suunatud õigeaegsemale ja asjakohasemale reageerimisele antud probleemidele.

Uuring analüüsib praegust poliitikat ja õiguslikke algatusi antud valdkonnas ning määratleb head tavad ettevõtte tasandil. Tuuakse välja poliitikameetmete kulude ja tulude jaotus peamiste huvigruppide vahel. Lõpuks pakub raport soovituslikult välja konkreetseid tegevusi, mis aitaksid edendada sotsiaalset kaasatust kroonilise haiguse või puudega inimeste töölerakendamise teel.

MILLISED on tulemused?

Probleemi olemus

- Pikaajalist invaliidsuspensiooni taotlevate inimeste hulk kasvab paljudes riikides, moodustades mõnes liikmesriigis juba üle 10% töajast.
- Tõendid viitavad sellele, et ennetähtaegselt pensionile jäävate inimeste kõrge suhtarvu põhjuste hulgas on oluline koht just haigustel.
- Ennetähtaegset pensionile jäämist või sagenenud invaliidsuspensiooni taotlusi põhjustavate haiguste olemus on muutumas: stressiga seonduvad ja vaimse tervise probleemid on võrreldes tööõnnetustega ja -vigastustega viimasel ajal üha enam levinud.
- Kuna enamik inimesi, kes kannatavad terviseprobleemide all, mis ei luba neil töötada, on jõudnud sellisesse seisundisse tööd tehes – ja mitte seoses oma elukutsega –, on tööle naasmise süsteemi ülesehitus sageli ebaadekvaatne.

Eemalejäämise protsess

- Tööl eemale jäämise protsess algab siis, kui haigus hakkab esimest korda mõjutama töötaja töövõimet. Sellises staadiumis omab ülimalt tähtsust õigeaegne ja asjakohane reageerimine.
- Kui ei rakendata õigeid meetmeid, võib järgneda pikaajalisem haiguslehele jäämine. Eriti suure tõenäosusega jäävad aga pärast pikaajalist töölt puudumist töölt üldse eemale just vanemaealised töötajad, kroonilisi haigusi põdevad töötajad ja naised.
- On üldtuntud tõsiasi, et 80% inimestest, kes on puudunud töölt kuus nädalat või kauem, vajavad tööle naasmisel mõningast abi.
- Inimestel, kes puuduvad töölt kolm kuni kuus kuud, on tööle naasmise tõenäosus väiksem kui 50% ning neil, kes puuduvad kauem kui 12 kuud, kõigest 20%.
- Töökohaga seonduvad tegurid, nagu kontakti puudumine töökohaga töölt eemal olemise ajal, puudega toimetuleku protseduuride puudumine ning ettevõtte kultuur, võivad suurendada tõenäosust, et mõni inimene ei tulegi tööle tagasi.
- Tööprotsessi tagasiintegreerimine hõlmab tavaliselt suuremat hulka huvitatud osapooli: töötaja, perekond, tööandja, arst, töötervishoiu- ja personalitöötajad. Need inimesed ja tugisüsteemid mängivad ülitähtsat rolli töötaja juhtimisel tööle tagasipöördumise teele.

Väljaannete talitus

Publications.eu.int

Euroopa Elu- ja Töötajate Parandamise Fond
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Iirimaa
Telefon: (+353 1) 204 21 00 E-post: postmaster@eurofound.eu.int
Veebisait: www.eurofound.eu.int

Hinnangu algatus

Et üritada määratleda praeguste abinõude puudusi ning selgitada välja vajadust ratsionaliseerimise, integreerimise või muudatuste järele, on fondi projekti raames töötatud välja hinnangu koostamise süsteem. Selles juhitakse tähelepanu erinevatele kroonilise haiguse või puudega toimetuleku aspektidele tööelu vältel, näiteks:

- vajadus muuta sotsiaalkindlustuse süsteeme;
- pikaajalise puude rahastaja tähtsus;
- erinevate tööle tagasipöördumise tagamisega seotud osapoolte kohustused ning motiveerimine;
- erinevate asutuste vaheliste koordineerimissüsteemide ja probleemide keerukus;
- vajadus parandada juurdepääsu teenustele ja toetustele.

MIS saab edasi?

Raporti soovitusel on suunatud kolmele põhigrupile: poliitikutele, teenusepakkujatele ja ettevõtetele. Poliitikutele soovitatakse rakendada proaktiivsemat ja integreeritumat lähenemist, et muuta süsteemid ning kasutajate juurdepääs toetustele ja teenustele sujuvamaks. Ootus, et tööle pöörduks tagasi, peaks olema selgelt tunnetatav. Tuleb astuda samme kohustuste täpseks määratlemiseks ning töökoha, töötajate ja teenusepakkujate vaheliste seoste tugevdamiseks. Samuti tuleks parandada andmekogumist.

Teenusepakkujad peaksid rakendama koordineeritumat lähenemist, mis seob neid tugevamini töökohtadega. Nad peaksid rakendama proaktiivsemat lähenemist puuetega toimetulekule kui praegused sekkumismudelid, mis nõuab kutseoskuste taseme tõstmist.

Ettevõtted on varajaseks sekkumiseks parimal positsioonil ning nad võivad teha asjakohaseid muudatusi töökohal, seadmete juures ning töötavades, et töötaja tööle naasmist lihtsustada. Ettevõtted peaksid kohaldama aktiivselt puudega toimetuleku poliitikat ja rakendama seda praktikas.

Terviktekst

http://www.eurofound.eu.int/living/illness_disability.htm

Lisateave

Teresa Renehan: ter@eurofound.eu.int

Fondi tegevus sarnastes valdkondades

Illness, disability and social inclusion (Haigus, puue ja sotsiaalne kaasatus) (raport)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0335.htm>

Illness and employment: retaining the link to work

(Haigus ja tööhõive: ühenduse hoidmine töökohaga) (konverentsietekanne)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0474.htm>

Access to employment for vulnerable groups

(Haavatavate gruppide juurdepääs tööle) (fondi uurimus)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0244.htm>

Integrated approaches to active welfare and employment policies

(Integreeritud lähenemised aktiivsele heaolu- ja tööhõivepoliitikatele)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0204.htm>

Workplace health promotion in Europe (Töökohatervise edendamine Euroopas)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9724.htm>

New approaches to improve the health of a changing workforce

(Uued lähenemised muutuva tööjõu tervise parandamiseks)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9942.htm>

The employment of people with disabilities in SMEs

(Puuetega inimeste tööerakendamine väike- ja keskmise suurusega ettevõtetes)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF9810.htm>

Quality of life in Europe (Elukvaliteet Euroopas)

http://www.eurofound.eu.int/living/qual_life/index.htm